

Voiko luterilainen sanoa itseään uskovaiseksi?

Mitä on luterilainen hartauselämä? Jos tähän kysymykseen on halunnut etsiä vastausta esimerkiksi vieraillemalla kristillisessä kirjakaupassa, on vastauksen saaminen ollut hankalaa. Suomessa suurin osa hartauselämää eli spiritualiteettia käsittelevästä kirjallisuudesta on ollut peräisin muista kuin luterilaisesta traditiosta. Hengelliseen elämäänsä sisältöä kaipaava on saanut helposti käsiinsä suurimman määrän katolisen, ortodoksisen ja vapaitten suuntien teologian pohjalta nousevaa kirjallisuutta. Selkeä luterilainen vaihtoehto on puuttunut.

Tähän puutteeseen on kirjoitettu toimittamani kirja *Johdatus luterilaisen spiritualiteetin teologiaan* (Kirjapaja 2003), joka pyrkii kartoittamaan teoreettisesti, mutta myös käytännön sovelluksiin pyrkien sitä, millaista luterilaisen hengellisyyden tulisi olla. Kyseessä on kahdentoista asiantuntija-artikkelin kokoelma, joissa hengellisyyttä lähestytään eri näkökulmista. Teos on kirjoitettu alun perin tenttikirjaksi erilaisiin oppilaitoksiin.

Lain ja evankeliumin kriisi

Sekä luterilaisen teologien että maallikojen keskuudessa on Suomessa, ja myös muualla maailmassa, vallinnut pitkään ilmapiiri, joka on tehnyt vaikeaksi uskosta ja sen harjoittamisesta puhumisen. Niinpä ala on jäänyt muiden kirkkokuntien haltuun. Eihän kukaan kummeksu sitä, jos helluntailaisen tai ortodoksin usko tulee jotenkin näkyviin. Kuitenkin jos joku luterilainen kertoo vaikka tullessaan uskoon tai tekee vaikkapa ruokarukousta lukiesaan ristinmerkin, on tätä pidetty outona – ja jopa tekopyhänä hurskasteluna!

Tällä luterilaisen hengellisyyden kriisillä on syvät juuret. Yksi tähän johtanut tekijä on ollut vääristynyt käsitys lain ja evankeliumin suhteesta. Ihmistä on luterilaisuudessa pidetty perin pohjin syntisenä, jolloin hänessä ei asu sellaisia voimia, joilla hän voisi itseään parannella kelvatakseen Jumalalle. Tämän on katsottu koskevan myös uskovaista. Niinpä jokainen yritys jotenkin toteuttaa uskoa käytännössä, on tuomittu tekojen van-

hurskaudeksi. Tällöin laki ja evankeliumi ovat menettäneet sen merkityksen, joka niillä alun perin oli. Evankeliumi on tyypistynyt ”ei se mitään, sinut hyväksytään”-tyyliseksi laimeaksi silittelyksi. Laki taas on kokonaan poistunut näyttämöltä, koska sillä ei ole mitään erityistä arvoa, sillä jokainen, varsinkin suomalainen, tietää luonnostaan oman kehnoutensa.

Evankeliumi luo uutta

Luterilaisuus on kuitenkin alun perin ymmärtänyt evankeliumin ennen kaikkea uutta luovana sanomana. Evankeliumi on Kristus itse, joka tulee synteihinsä kuolleen ihmisen luo ja puhalttaa häneen uuden elämän. Se, joka on saanut syntinsä anteeksi, on tehty hyväksi puuksi, joka voi kantaa hyvää hedelmää. (Matt. 7:17.)

Uskossa Kolmiyhteinen Jumala tekee asuinsijan uskovan sydämeen ja alkaa uudistaa häntä. Laki edelleentuoimitsee uskovankin epätäydelliset teot, mutta uskovalle Kristus on esimerkki, jota hän tahtoo iloiten seurata heikkouksistaan huolimatta. Kilvoitus ja halu elää Jumalan tahdon mukaan ei ole tekopyhyttä ja lakihurskautta, vaan olennainen osa luterilaista uskoa. Vaikka synty asuu ihmisessä aina kuolemaan asti ja saa hänet lankeamaan jopa karkeisiin synteihin, asuu uskovassa myös Kristus. Kilvoitus on näin kunnian antamista Kristukselle ja antautumista Hänen johdettavakseen.

Luterilainen elää elämänsä loppuun asti lain ja evankeliumin jännitteessä. Kuitenkin uskonelämä ei pelkisty vain tähän. Katekismuksessakin käskyjen ja uskontunnustuksen jälkeen seuraa Isä meidän -rukous. Rukouksessa kristitty vastaa Jumalan puhutteluun.

Olli-Pekka Vainio

STI KIRJAMESUILLA

Teologinen instituutti osallistuu Helsingin kirjamesuille lauantaina 25.10. Tutkija Timo Eskola esittelee klo 13.30 uutta Roomalaiskirjeen selitysteostaan *Evankeliumi Paavalin mukaan* kustannusyhtiö Perussanomien osastolla.

Eero Junkkaala oli mukana Turun kirjamesuilla esittelemässä Kirjapajan kustantamaa kirjaa *Miten rukoilla. Askelia rukouksen maailmaan*. Eero Junkkaalan kirja on yksi ehdokas vuoden kristilliseksi kirjaksi. Valinnan tekee entinen puhemies Riitta Uosukainen. Hän julkistaa valintansa Helsingin kirjamesuilla 26.10. Myös yleisö voi äänestää omaa suosikkiaan kristillisissä kirjakaupoissa, kirjamesuilla sekä internetissä Kristillisten kustantajien kotisivuilla www.kristillisetkustantajat.fi.

Vuoden kristilliseksi kirjaksi ovat ehdolla seuraavat teokset:

- Minna Ahola, Marjo-Riitta Antikainen ja Päivi Salmesvuori: *Eevan tie alttarille – nainen kirkon historiassa*, Edita
- Eero Junkkaala: *Miten rukoilla*, Kirjapaja
- Jukka Pakkanen: *Muuan Jeesus, Like*
- Eero Huovinen: *Pitkä ilo*, WSOY
- Päivi Niemi: *Stooreja varjojen maasta*, Päivä Oy
- Markus Hiekkänen: *Suomen kivikirkot keskiajalla*, Otava
- Antti Eskola: *Tiedän ja uskon*, Otava
- Jorma Laitinen: *Tuuliopasteita*, Aikamedia
- Jaakko Heinimäki: *Vapahtajan varpajaiset*, Johnny Kniga
- Anna-Maija Raittila: *Vehnänjyvän päiväkirja*, WSOY